

Οι «μοντέρνοι νέοι» στο πανόραμα της νεανικής αμφισβήτησης του '60.

Αγαπητές φίλες και φίλοι, καλησπέρα σας και από μένα. Όπως αναγράφεται στον τίτλο της εισήγησής μου, στα περίπου δέκα πέντε λεπτά που ακολουθούν, θα επιχειρήσω να τοποθετήσω τους «μοντέρνους νέους» στο πανόραμα της νεανικής αμφισβήτησης του '60. Το εγχείρημα αυτό επιχειρήσα να υλοποιήσω σε ένα βαθμό στην διδακτορική μου διατριβή που είχε ως θέμα της την κοινωνική ιστορία της ροκ μουσικής, κυρίως όμως στην έρευνα που είχα την τιμή να εκπονήσω στο πλαίσιο του προγράμματος Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.

Θα μπω κατευθείαν στην ουσία του θέματος. Επισκοπώντας την κοινωνική ιστορία της δεκαετίας του '60, και ιδίως αυτήν που αφορά το αποτύπωμα της ελληνικής νεολαίας σε αυτήν, εύκολα καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι η έννοια της αμφισβήτησης αποτελεί συνώνυμο της πολιτικής και δη της αριστερής αμφισβήτησης. Με αφετηρία την εποποιία του δημοκρατικού φοιτητικού κινήματος στις αρχές της δεκαετίας, μια λεπτή κόκκινη γραμμή τείνει να ενοποιεί σε μια ενιαία αφήγηση τη δράση των αριστερών νεολαίων. Φοιτητικό κίνημα, Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη, αντιδικτατορικός αγώνας, Νομική και Πολυτεχνείο. Το αφήγημα αυτό είναι θα έλεγα ακόμη κραταιό, καθώς δεν έχουν εμφανιστεί με εξαίρεση λίγα δείγματα, προσπάθειες ορισμού εκ νέου της έννοιας «αμφισβήτηση» σε συνάρτηση με έτερες πτυχές της κοινωνικής και πολιτισμικής πραγματικότητας, πέραν του πολιτικού.

Στο πλαίσιο αυτό υποστηρίζω ότι δεν έχει αξιολογηθεί ακόμη επαρκώς η βαρύτητα της συμβολής των «μοντέρνων νέων» στην διαμόρφωση και την έκρηξη της νεολαιίστικης αμφισβήτησης του '60. Ξεκινώ με τις αναγκαίες συστάσεις. Ποιοι είναι καταρχήν οι μοντέρνοι νέοι, πώς τους ορίζουμε και πιο είναι το προφίλ τους. Να πω εκ των προτέρων ότι ο όρος «μοντέρνοι νέοι» ως προσδιοριστικός νέων σε ηλικία ανθρώπων τους οποίους θα περιγράψω παρακάτω, δεν είναι δικός μου. Η πατρότητα του όρου ανήκει σε μια σπουδαία σύγχρονή μας Ιταλίδα ιστορικό, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια, την Ντανιέλα Καλάνκα.¹ Η Ντανιέλα Καλάνκα μελέτησε για αρκετά χρόνια, ένα τεράστιο αρχειακό υλικό, το οποίο απόκειται στις

¹ Daniela Calanca., “Non ho l'età”. *Giovani moderni degli anni della rivoluzione*, Μπολόνια 2008.

συλλογές του Μουσείου του Τρέντο στη βόρεια Ιταλία, και το οποίο συντίθεται από χιλιάδες επιστολές που στη διάρκεια της δεκαετίας του '60 δεχόταν η τραγουδίστρια Gigliola Cinquetti. Η τελευταία, το 1964 με το τραγούδι της *Non ho l'età*, το οποίο κέρδισε στον ευρωπαϊκό διαγωνισμό τραγουδιού της Eurovision, μετατράπηκε εν μία νυκτί σε είδωλο χιλιάδων Ιταλών και Ιταλίδων τηνέιτζερ, τα γράμματα των οποίων εικονογραφούν σήμερα με θαυμάσιο τρόπο τα όνειρα, τις ελπίδες, τους περιορισμούς, αλλά και τις μικρές καθημερινές επαναστάσεις τους.

Ας επιστρέψουμε ωστόσο, στην ελληνική πραγματικότητα και ας προσπαθήσουμε να δούμε πώς εικονογραφείται η ελληνική νεολαία. Όπως είπα και πριν, το αφήγημα που κατέστη ηγεμονικό από την μεταπολίτευση και μετά, ιδίως τα πρώτα της χρόνια, έτεινε να υπερτονίζει τις πολιτικές διαστάσεις της νεανικής αμφισβήτησης, υποβαθμίζοντας παράλληλα έτερες πτυχές και συνδηλώσεις της. Αυτό βεβαίως δε συνέβη μονάχα στην ιστοριογραφία, απλώς η τελευταία φαίνεται να έχει επηρεαστεί από ένα κλίμα, που διαχύθηκε και σε άλλους τομείς της διανοητικής εν γένει δημιουργίας, όπως στο νεανικό τραγούδι λ.χ., όπου για πολλά χρόνια μετά την πτώση του χουντικού καθεστώτος, το πολιτικό τραγούδι έχει ηγεμονική θέση έναντι ας πούμε της εγχώριας ροκ παραγωγής. Ως εκ τούτου, δεν θεωρώ απλή σύμπτωση το γεγονός ότι έχουν δει το φως της δημοσιότητας μια σειρά από σπουδαίες δουλειές οι οποίες ωστόσο, αφορούν σχεδόν αποκλειστικά τις πολιτικοποιημένες, κατά βάση αριστερές νεολαίες, στις οποίες και συνήθως εξαντλείται η έννοια και η πρόσληψη της όποιας νεολαιίστικης αμφισβήτησης. Επισημαίνω στο σημείο αυτό δύο σημαντικές εκδόσεις, αυτήν της ομάδας των ΑΣΚΙ για τη Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη,² καθώς και το εγχείρημα της ΕΜΙΑΝ που αφορά την επιμελημένη έκδοση των καταλόγων της.³ Οι δύο παραπάνω δουλειές αποτελούν τις σημαντικότερες στιγμές της εγχώριας ιστοριογραφικής περί νεολαίας παραγωγής, οι οποίες όμως δεν διαφοροποιούνται από την πεπατημένη όσον αφορά την διαχείριση της νεανικής επαναστατικότητας. Αναπαράγουν δηλαδή μια κυρίαρχη άποψη που θέλει την αμφισβήτηση αυτή να γεννάται, να διαμορφώνεται και να αναπτύσσεται εντός ενός αριστερού κινήματος- ομπρέλα, του οποίου και αποτελεί οργανωτικά και ιδεολογικά αναπόσπαστο τμήμα. Το κραταιό όπως το χαρακτήρισα πριν αυτό αφήγημα, είναι εμφανές στις σελίδες του σπουδαίου βιβλίου *Η ελληνική*

² Ιωάννα Παπαθανασίου (με τη συνεργασία των Πολίνας Ιορδανίδου, Άντας Κάπολα, Τάσου Σακελλαρόπουλου, Αγγελικής Χριστοδούλου), *Η Νεολαία Λαμπράκη τη δεκαετία του 1960. Αρχειακές τεκμηριώσεις και αυτοβιογραφικές καταθέσεις*, Αθήνα 2008.

³ Στέφανος Στεφάνου, Ζήσιμος Συνοδινός, *Τα αρχεία της ΕΜΙΑΝ. Γενικό ευρετήριο*, Αθήνα 2010.

νεολαία στον 20^ο αιώνα. Πολιτικές διαδρομές, κοινωνικές πρακτικές και πολιτιστικές εκφράσεις, το οποίο και αποτελεί ένα θαυμάσιο πανόραμα των σύγχρονων προσεγγίσεων περί ιστορίας της νεολαίας στην Ελλάδα.⁴ Πράγματι, μια γρήγορη ανάγνωση των περιεχομένων του βιβλίου αποδειχνει πως οι πολιτικές διαστάσεις του νεανικού βίου εξακολουθούν να αποτελούν το κυρίαρχο ζητούμενο, σε αντίθεση με έτερες πτυχές της νεανικής εμπειρίας που μόλις πρόσφατα έχουν αρχίσει να ιστοριοποιούνται (νεανικός τουρισμός, χιπισμός, αθλητισμός και φουτμπόλ, ροκ μουσική και κινηματογράφος).

Η δική μου συμβολή στην έρευνα των νεανικών κινημάτων του '60 εντοπίζεται στους νέους αυτούς που τόλμησαν μια επανάσταση όχι ενάντια τόσο στο πολιτικό κατεστημένο της εποχής, όσο ενάντια στον τρόπο ζωής των μεγαλύτερων, στις προσδοκίες τους, στους αξιακούς κώδικες με τους οποίους είχαν ανατραφεί.

Πιστεύω δηλαδή, ότι ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής νεολαίας στη διάρκεια της δεκαετίας του '60 συμμετείχε ενίοτε με σιωπηρό τρόπο, σε ένα πρόγραμμα ανατροπής του κατεστημένου τρόπου ζωής, σε μία τρόπον τινά πολιτισμική ή συμπεριφορική επανάσταση, η οποία έλαβε χώρα παράλληλα με την εξέγερση των νέων, για να μην πω ότι προηγήθηκε αυτής. Η ιστορία των

νεαρών αυτών αμφισβητιών έχει τη δική της εξέλιξη, που ωστόσο συναρθρώνεται με την κοινωνική πραγματικότητα της εποχής, καθώς σε ένα διάστημα περίπου είκοσι ετών συναντάμε διάφορες εκδοχές απείθαρχων νέων, οι οποίες λαμβάνουν από τους σχολιαστές πρόσημο σαφέστατα αρνητικό: νέοι ατίθασοι, τέντιμπούιδες, γιεγιέδες, χίπις, βρωμεροί αλητοτουρίστες, απροσάρμοστοι, μαλλιιάδες, outsiders.

Με άλλα λόγια, η αρκετά νεφελώδης αμφισβήτηση του '60, τείνω να πιστεύω πως διαχύθηκε σε δύο μείζονες κατευθύνσεις: σε αυτό που ονομάζω «**πολιτική αμφισβήτηση**» και σ' αυτό που χαρακτηρίζω ως «**αμφισβήτηση της καθημερινότητας**». Ως προς το πρώτο, τα πράγματα είναι νομίζω πολύ σαφή: στην

⁴ Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Εύη Ολυμπίτου, Ιωάννα Παπαθανασίου (επιμ.), *Η ελληνική νεολαία στον 20^ο αιώνα. Πολιτικές διαδρομές, κοινωνικές πρακτικές και πολιτιστικές εκφράσεις*, Αθήνα 2010.

πολιτική αμφισβήτηση συμμετείχαν νέοι και νέες που ασπάζονταν δημοκρατικά ιδεώδη και δραστηριοποιήθηκαν κατά βάση μέσα από φοιτητικές ή νεολαιίστικες οργανώσεις, οι οποίες είχαν σε έναν βαθμό οργανωτική σχέση με την Αριστερά ή του δημοκρατικό Κέντρο (Νεολαία Λαμπράκη, ΕΔΗΝ, μορφώματα του φοιτητικού χώρου). Τα πράγματα είναι αρκετά πιο ασαφή και πολύπλοκα σε ό,τι αφορά την «αμφισβήτηση της καθημερινότητας». Στην τελευταία εντάσσονται νέοι και νέες που θέλησαν να ζήσουν με έναν τρόπο διαφορετικό από τους γονείς τους, που ασφυκτιούσαν πολλοί απ' αυτούς από το σκληρό πειθαρχημένο περιβάλλον που χαρακτήριζε την ελληνική κοινωνία και οικογένεια στην μεταπολεμική περίοδο. Νέοι που συχνά έδειχναν να αδιαφορούν για τα μεγάλα προβλήματα της εποχής (το Κυπριακό, την υπεράσπιση της δημοκρατίας, την πολιτική καταπίεση), επισείοντας για το λόγο αυτόν την αγανάκτηση των πολιτικοποιημένων.⁵ Οι νέοι αυτοί προφανώς δεν υπήρξαν ποτέ μέλη μιας κάποιας οργάνωσης, τέτοιας που να είχε καταστατικό, ταυτότητες, ένα κάποιο σχέδιο αναμόρφωσης της κοινωνίας. Περισσότερο φαίνεται πως μοιράζονταν μία κοινή ταυτότητα, αρμός της οποίας υπήρξε κατά βάση η ηλικία, αλλά και η ταχύτητα διαμορφούμενη στη δεκαετία του '60 νεανική κουλτούρα.

Όπως εύκολα καταλαβαίνει κανείς, τα πράγματα είναι απολύτως ρευστά, καθώς ο βαθμός ένταξης ενός εκάστου στη νεανική κουλτούρα δεν είναι κάτι το προφανές, ούτε πολύ περισσότερο η δέσμευσή του από τις αξίες και τα ιδανικά της επαναστατικής τη δεκαετία του '60 νεότητας. Επίσης, θα πρέπει να επισημανθεί κάτι πολύ σημαντικό, το ότι η συμμετοχή κάποιου νέου σε αυτό που αποκαλώ «αμφισβήτηση της καθημερινότητας» δεν ακύρωνε τη δυνατότητα να συμμετάσχει στην «πολιτική αμφισβήτηση». Έτσι, κάποιος μπορούσε κάλλιστα να υιοθετεί τον τρόπο ζωής που επέβαλε η γενιά της σεξουαλικής επανάστασης και τα είδωλά της, και ταυτόχρονα να είναι αφοσιωμένος στην υπόθεση της δημοκρατίας, συμμετέχοντας ενεργά σε μία φοιτητική οργάνωση. Όπως βεβαίως, ισχύει και το ακριβώς αντίθετο, ένας μοντέρνος νέος δηλαδή, να έχει υιοθετήσει πολλά στοιχεία από τη νεανική κουλτούρα της εποχής (στο ντύσιμο, τη διασκέδαση, τις σχέσεις με τους συνομηλίκους ή το άλλο φύλο), χωρίς αυτό να τον έχει οδηγήσει σε μια βαθύτερη επεξεργασία των νεολαιίστικων προταγμάτων, τέτοια που να τον οδηγεί

⁵ Επί του πιεστηρίου που λένε: η επιλογή της καταπληκτικής γελοιογραφίας από την οργανωτική επιτροπή της διημερίδας των ΑΣΚΙ και ΕΜΙΑΝ, για να κοσμίσει το εξώφυλλο του προγράμματός της, δεν θα μπορούσε να αποτυπώσει καλύτερα αυτό που εννοώ. Ανέμελοι γιεγιέδες στα μέσα της δεκαετίας του εξήντα γίνονται αντικείμενο υπαινικτικής αλλά εμφανούς ειρωνείας σε έντυπο της Νεολαίας Λαμπράκη («τα γιεγιέ διασκεδάζουν»).

στην πολιτική αμφισβήτηση. Φαντάζομαι οι περισσότεροι από εσάς ήδη θα έχετε φέρει στο νου σας την περίπτωση των αδελφών Καρατζαφέρη ή τον Νίκο Μαστοράκη, ανθρώπους δηλαδή που ήδη από την δεκαετία του '60, είχαν έντονη επαγγελματική ενασχόληση με το νεανικό μοντέρνο τραγούδι, χωρίς αυτό να τους οδηγήσει ποτέ, εμφανώς δηλούμενα τουλάχιστο, σε κάποια σχέση οργανωτική ή άλλη με την Αριστερά.

Επειδή ωστόσο, δεν μας ενδιαφέρει η περιπτωσιολογία, και καθώς δεν μπορούν να βρεθούν εκ των πραγμάτων στατιστικά στοιχεία, θα πρέπει να σταθούμε στις κυρίαρχες τάσεις και να δούμε πώς υλοποιείται και με ποια εσωτερική ισορροπία η νεανική αμφισβήτηση. Δεν θα σας κουράσω, καθώς μάλιστα τα θέματα αυτά τα αναλύω, ελπίζω όχι αποτυχημένα, στο υπό έκδοση βιβλίο μου για τους μοντέρνους νέους.⁶ Πολύ περιληπτικά, θα αναφέρω πως η νεανική κουλτούρα της περιόδου που τείνουμε να θεωρούμε κάπως διασταλτικά δεκαετία του '60, φαίνεται να περνάει από τρεις μείζονες φάσεις. Στην **πρώτη** από αυτές που κρατάει από το 1956 έως το 1962, η κύρια έκφραση της νεανικής απείθειας είναι το φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας, το οποίο φαίνεται πως ανησύχησε τους ενήλικες σε πολλές χώρες όπου στους ατίθασους νέους με την ανεξήγητα παραβατική συμπεριφορά δόθηκαν διάφορες ονομασίες: τέντυ μπόις (teddy boys) στην Ελλάδα και τη Βρετανία, χάλμπστάρκε (halbstarke) στη Δυτική Γερμανία, τεπίστι (teppisti) στην Ιταλία κλπ. Σε αυτή την πρώτη περίοδο, η πολιτική αμφισβήτηση κυριαρχεί απολύτως, καθώς οι χαριτωμένες παρεκκλίσεις της ατίθασης νεολαίας, με τα πάρτι, το ροκ εν ρολ και τις όποιες άλλες «εξαλοσσύνες» τους, σίγουρα δεν μπορούν να θεωρηθούν σοβαρός κίνδυνος για την κοινωνική και πολιτική ευταξία, η οποία αντιθέτως ενεργοποιείται έντονα ύστερα από την εκλογική επιτυχία της ΕΔΑ το 1958, και την έλευση της αριστεράς στο προσκήνιο, ούτε δέκα χρόνια μετά τη λήξη του εμφυλίου πολέμου.

Στη **δεύτερη περίοδο** που κρατάει από 1962 έως το 1967 οι δύο διαστάσεις της αμφισβήτησης αρχίζουν να συγκλίνουν. Η πολιτική βεβαίως αμφισβήτηση εξακολουθεί να τρομοκρατεί τους υπερασπιστές της ευταξίας, με το φοιτητικό κίνημα αρχικά, και τη Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη κατόπιν να αποτελούν την κύρια έκφραση της απείθειας. Η μετακίνηση προς τα αριστερά του δημοκρατικού κέντρου και της νεολαίας του δεν είναι ήσσονος σημασίας, ενώ η έκρηξη των Ιουλιανών οριστικοποιεί την έλευση της νεολαίας στο προσκήνιο, θα λέγαμε μάλιστα τρία

⁶ Κώστας Κατσάπης, *Το «πρόβλημα – νεολαία». Μοντέρνοι νέοι, παράδοση και αμφισβήτηση στην μεταπολεμική Ελλάδα, 1964 - 1974*, Αθήνα 2012 (υπό έκδοση)

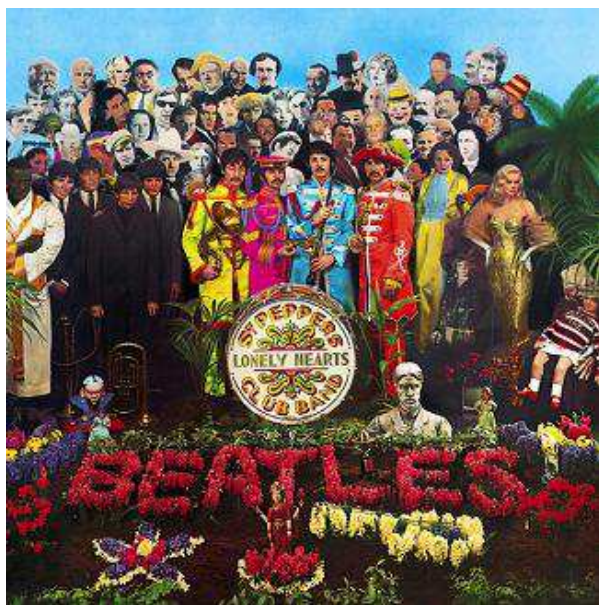
χρόνια πριν το 1968, έτος- σταθμός και κορύφωση της νεανικής εξέγερσης σε όλον τον πλανήτη. Είπαμε και πριν ωστόσο, ότι οι δύο εκφάνσεις της απείθειας συγκλίνουν. Πλάι στην πολιτική αμφισβήτηση, διαμορφώνεται ήδη από το 1962 μια νεανική κουλτούρα απείθειας, άξονας της οποίας αποτελεί το πολιτικό τραγούδι του Μπομπ Ντύλαν αρχικά και η τομή των βρετανικών συγκροτημάτων από το 1964. Ιούλιο του '65 φλέγεται η Αθήνα, φθινόπωρο του '65 το συγκρότημα των Who κυκλοφορεί τον ύμνο της γενιάς τους, το περίφημο **My Generation**.

Γύρω από την άρτι συγκροτηθείσα νεανική κουλτούρα που συμυπκνώνει το παραπάνω τραγούδι, έχει εκφραστεί τα περίπου τρία χρόνια που προηγήθηκαν των Ιουλιανών, μια νεολαία με αιτήματα που πια τείνουν να είναι σαφή και που ο κόσμος των ενηλίκων τείνει με προφανή αμηχανία να αποκαλεί «χάσμα των γενεών», τουτέστιν πλήρη σχεδόν ασυνεννοησία των νέων της εποχής με τους γονείς τους και συνακόλουθη απόρριψη των αξιών που έως τότε ήταν ηγεμονικές. Νέοι άνθρωποι που απαιτούν καλύτερη μόρφωση, πιο ανεκτικές κοινωνικές σχέσεις, μεγαλύτερη ελευθερία στην επιλογή, οριστικό κλείσιμο των λογικών του εμφυλίου. Νέοι άνθρωποι που όπως επισημαίνει η Ντανιέλα Καλάνκα, είναι μοντέρνοι, όχι μόνο γιατί οι ίδιοι αποκαλούν έτσι τον εαυτό τους (και αποκαλούνται από τους άλλους, ιδίως τους ενήλικες), αλλά κυρίως γιατί αποδέχονταν το ιδεώδες του μοντέρνου. Ήταν δηλαδή μοντέρνοι, με την έννοια ότι κατέφασκαν, συνειδητά ή ασυνείδητα είναι μια άλλη ιστορία, τις βασικές αρχές της νεωτερικότητας. Τι μπορεί τώρα αυτό να σημαίνει για φαινομενικά άσχετες πτυχές της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως λ.χ. η υποστήριξη που έλαβε το εγχείρημα της Ενώσεως Κέντρου, είναι ένα ερώτημα ανοικτό στην έρευνα.

Η **τρίτη περίοδος** στην ιστορία της αμφισβήτησης διαρκεί από το 1967 και κρατάει μέχρι το 1974. Εδώ παρατηρείται μια εξέλιξη πραγματικά ενδιαφέρουσα. Με δεδομένη την απαγόρευση κάθε πολιτικής έκφρασης, μέχρι τουλάχιστο την ενδυνάμωση του φοιτητικού κινήματος γύρω στα 1972 η νεανική κουλτούρα αποτελεί την μοναδική στην ουσία διέξοδο, προκειμένου **να εκφραστεί μαζικά** η απείθεια των νέων. Μάλιστα, αυτό συμβαίνει σε μια περίοδο που η νεανική κουλτούρα στον δυτικό κόσμο έχει πλήρως ριζοσπαστικοποιηθεί. Έτσι, παρά τις όποιες προσπάθειες των χουντικών να θέσουν φραγμούς στην μεταφορά και στην Ελλάδα του κλίματος απείθειας που συνταράσσει τον πλανήτη, το εγχείρημά τους είχε να αντιμετωπίσει προφανείς δυσκολίες τις οποίες οι ίδιοι με ανησυχία αναγνώριζαν. Να το πω με άλλα λόγια, ενώ ήταν αρκετά εύκολο να ελέγξουν ή να

αποτρέψουν τη δράση μιας ομάδας πολιτικοποιημένων νέων της αριστεράς, ήταν εξαιρετικά δύσκολο να ακυρώσουν την μεταφορά στην Ελλάδα ενός κλίματος επανάστασης που οι Στόουνς περιγράφουν στο **Street Fighting Man** και οι Μπητλς στο **Revolution**. Καταλήγω λέγοντας πως ενώ στη διάρκεια της πρώτης περιόδου που περιγράψαμε, η αμφισβήτηση της καθημερινότητας έχει μικρότερο κύρος από την πολιτική, καθώς αφορά κατά βάση την οικογένεια, το σχολείο και την καθημερινή εμπειρία του νέου, σε αυτή την τρίτη περίοδο, η μη πολιτική αμφισβήτηση αποτελεί τον σχεδόν αποκλειστικό υποδοχέα και εκφαστή της νεανικής απείθειας, έχοντας πια ωριμάσει και προβάλλοντας αιτήματα που φέρνουν τον νέο άνθρωπο στην δυναμικά πολιτική, μέσα από μονοπάτια πολύ διαφορετικά και πολλές φορές πιο ριζοσπαστικά από αυτά που υποδείκνυε η συνήθης αριστερή καθοδήγηση.

Τελειώνοντας την εισήγησή μου θα ήθελα να προλάβω τη βασικότερη των ενστάσεων που φαντάζομαι πως η τοποθέτησή μου θα εγείρει: μήπως ένα τέτοιο εγχείρημα συνιστά μια προσέγγιση τρόπον τινά μεταμοντέρνα που σχετικοποιεί τα πάντα αποδίδοντας παραπάνω βαρύτητα από όση θα έπρεπε στη νεανική κουλτούρα;

Το ερώτημα φαντάζει σωστό, ωστόσο δεν είναι, καθώς πρόθεσή μου δεν είναι να απαξιώσω ή να υποβαθμίσω την πολιτική αμφισβήτηση, αλλά να ερευνήσω τη σχέση της τελευταίας με την εξέλιξη μιας κουλτούρας που διαμόρφωσε καθοριστικά τη συνείδηση χιλιάδων νέων και στη χώρα μας, οδηγώντας μάλιστα ακόμη και έναν διανοητή της εμβέλειας του Χέρμπερτ

Μαρκούζε να αναζητήσει την επαναστατική προοπτική στους φοιτητές και τους χίπις. Επιπρόσθετα, επιχειρώ να ιστορικοποιήσω την παρουσία των «μοντέρνων νέων», τοποθετώντας τους στο πανόραμα της νεανικής αμφισβήτησης του '60, και αποτιμώντας τη συμβολή τους σε αυτήν ψύχραιμα, πέρα από χοντροκομμένα στερεότυπα, όπως αυτό που θέλει τη γενιά του '60 (ή και γενικότερα τη νεολαία θα έλεγα) να είναι επαναστατική, a priori φορέας προοδευτικών ιδεών. Η ενασχόλησή μου επομένως, δεν υποδεικνύει καμία αξιολόγηση των δύο μορφών της νεανικής αμφισβήτησης που μόλις ανέλυσα, και οι οποίες εν τέλει αποτελούν ένα σχήμα που

ποτέ δεν μπορεί να βρεθεί «καθαρό» στην ιστορία της νεολαίας του '60. Εξάλλου, για τις κορυφαίες στιγμές μιας εποποιίας που κατέληξε στο Πολυτεχνείο και έλαβε χώρα σε στιγμές πραγματικά δύσκολες, άλλοι εξαιρετικοί συνάδελφοι έχουν ήδη γράψει και μάλιστα πολύ καλύτερα από εμένα.

Σας ευχαριστώ.

Κώστας Κατσάπης, Ιστορικός
katsapis@yahoo.com